

УДК 791 (477) (092)

DOI <https://doi.org/10.32782/art-studies.2025-2-1>

ВІРА ХОЛОДНА ЯК ФЕНОМЕН КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО КІНО

Андрусишин Віталія Володимирівна,

магістранка кафедри театрального мистецтва

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-0814-336X>

Хім'як В'ячеслав Антонович,

народний артист України,

професор кафедри театрального мистецтва

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9779-5000>

У статті детально розглянуто творчий шлях Віри Холодної як феномена культурної ідентичності українського німого кіно. Її постать стала не лише символом епохи, а й важливим чинником у становленні інституту кінозірок початку XX століття. Віра Холодна, znana як «королева екрана», за короткий проміжок часу здобула популярність, яка вийшла далеко за межі кіноіндустрії, перетворивши її на ікону стилю, культурний символ і соціальне явище.

У роботі акцентовано увагу на впливі Холодної на розвиток кінематографу, особливо в контексті співпраці з видатними режисерами Євгеном Бауером і Петром Чардиніним. Завдяки цій співпраці сформувався унікальний акторський стиль Холодної, що базувався на поєднанні емоційної виразності, мінімалістичних засобів і здатності передавати глибокі психологічні стани без слів, що було характерно для естетики німого кіно. Її ролі вирізнялися особливою ніжністю, драматизмом і глибиною, що викликало сильний емоційний відгук у глядачів.

Особливе значення приділено аналізу соціокультурного контексту, в якому формувалася творчість акторки. Життя Віри Холодної відображає складний період трансформацій у суспільстві – від розквіту культурного життя Російської імперії до революційних змін і подій громадянської війни. Її кінематографічна кар'єра розгорталася на тлі цих драматичних історичних процесів, що віддзеркалювалося у виборі ролей і сюжетах фільмів, де переважали теми кохання, втрати, трагізму людської долі.

Окремо розглянуто феномен міфологізації образу Віри Холодної після її трагічної і передчасної смерті у 25-річному віці. Таємничі обставини її загибелі під час епідемії «іспанки» сприяли створенню численних легенд, що лише посилювало її популярність і закріпило статус «вічної зірки» німого кіно. Після смерті акторки її культ поширився не лише в Україні та Росії, а й за кордоном, де її фільми продовжували демонструватися, а образ – надихати художників, поетів і кінематографістів.

У статті досліджується й питання впливу Холодної на формування української культурної ідентичності. Незважаючи на те, що її діяльність була пов'язана з російським кінематографом, вона залишається важливою постаттю в історії української культури, зокрема завдяки своїм корінням, зйомкам в Україні та участі у фільмах, що відображали українські реалії. Її творчість сприяла популяризації українського кінематографу на міжнародному рівні, а її ім'я стало невід'ємною частиною культурної спадщини України.

У підсумку підкреслено, що Віра Холодна не була просто актрисою – вона стала культурним феноменом, символом цілого покоління, іконою стилю та втіленням жіночої чуттєвості та трагізму. Її творчість і досі залишається джерелом натхнення для дослідників кіно, істориків культури й митців різних напрямів. Завдяки їй внеску німе кіно отримало нові художні форми, а кінозірки стали важливими фігурами в культурному просторі XX століття.

Ключові слова: німа кіноіндустрія, українська кінозірка, Євген Бауер, Петро Чардинін, «королева екрана», культурна спадщина.

Andrusyshyn Vitaliia, Khimiak Viacheslav. Vira Kholodna as a phenomenon of the cultural identity of Ukrainian cinema

The article examines in detail the creative path of Vira Kholodna as a phenomenon of the cultural identity of Ukrainian silent cinema. Her personality became not only a symbol of the era, but also an important factor in the formation of the institution of film stars in the early twentieth century. Vira Kholodna, known as the “Queen of the Screen”, gained popularity in a short period of time that went far beyond the film industry, turning her into a style icon, cultural symbol, and social phenomenon.

The paper focuses on Kholodna's influence on the development of cinema, especially in the context of her collaboration with prominent directors Evgeny Bauer and Pyotr Chardynin. This collaboration shaped Kholodna's unique acting style, which was based on a combination of emotional expressiveness, minimalist means and the ability to convey deep psychological states without words, which was characteristic of the silent film aesthetic. Her roles were particularly tender, dramatic and deep, which evoked a strong emotional response from the audience.

Particular attention is paid to the analysis of the socio-cultural context in which the actress's work was formed. Vera Kholodna's life reflects a complex period of transformation in society – from the heyday of the cultural life of the Russian Empire to the revolutionary changes and events of the Civil War. Her cinematic career unfolded against the backdrop of these dramatic historical processes, which was reflected in the choice of roles and the plots of her films, where the themes of love, loss, and the tragedy of human fate prevailed.

The phenomenon of mythologising the image of Vira Kholodna after her tragic and premature death at the age of 25 is also considered. The mysterious circumstances of her death during the Spanish flu epidemic contributed to the creation of numerous legends, which only increased her popularity and consolidated her status as an ‘eternal star’ of silent cinema. After the actress's death, her cult spread not only in Ukraine and Russia, but also abroad, where her films continued to be screened and her image continued to inspire artists, poets, and filmmakers.

The article also explores the question of Kholodna's influence on the formation of Ukrainian cultural identity. Despite the fact that her work was connected to Russian cinema, she remains an important figure in the history of Ukrainian culture, in particular because of her roots, filming in Ukraine, and her participation in films that reflected Ukrainian realities. Her work helped to promote Ukrainian cinema internationally, and her name has become an integral part of Ukraine's cultural heritage.

In conclusion, it is emphasised that Vira Kholodna was not just an actress – she became a cultural phenomenon, a symbol of an entire generation, a style icon and an embodiment of female sensuality and tragedy. Her work is still a source of inspiration for film scholars, cultural historians and artists of all kinds. Thanks to her contribution, silent cinema acquired new artistic forms, and film stars became important figures in the cultural space of the twentieth century.

Key words: *silent film industry, Ukrainian film star, Yevhen Bauer, Petro Chardynin, “Queen of the Screen”, cultural heritage.*

Вступ. Віра Холодна, відома як «королева екрана», є однією з найвпливовіших постатей епохи німого кіно. Її творчий шлях тривав лише чотири роки, проте за цей короткий період вона стала знаковою постаттю кінематографу початку ХХ століття. Віра Холодна символізувала не лише новий тип акторської гри, який базувався на емоційній правдивості та мінімалізмі, але й була культурним феноменом, який сприяв становленню інституту кінозірок на території колишньої Російської імперії, зокрема в Україні.

Значення творчості Віри Холодної виходить далеко за межі кіноіндустрії. Її образ став частиною національної пам'яті, а її ролі, хоча багато з них втрачені, збереглися в культурних наративах, легендах і навіть сучасному мистецтві. У контексті розвитку українського кінематографу вона стала

символом переходу до нової форми художнього самовираження, яка поєднувала візуальну виразність і синтетичність, що притаманна німому кіно.

Особливу увагу у творчому житті Віри Холодної відіграли співпраця з режисерами Євгеном Бауером та Петром Чардиніним, а також її унікальна здатність викликати емпатію у глядачів. Водночас її життя було сповнене драматичних подій, які посилили міфологізацію її постаті після ранньої смерті у віці 25 років.

Дослідження життєвого та творчого шляху Віри Холодної дозволяє не лише краще зрозуміти її вклад у розвиток кіномистецтва, а й проаналізувати соціокультурний контекст, у якому формувалася її особистість. Саме тому вивчення її біографії та фільмографії є важливим для розуміння розвитку української

ідентичності в кіномистецтві та трансформації художніх практик початку XX століття.

Метою цього дослідження є аналіз творчого шляху Віри Холодної, її ролі у формуванні інституту кінозірок, а також впливу на розвиток кінематографу як частини культурної ідентичності України.

Виклад матеріалу. Віра Холодна (уроджена Левченко) народилася 5 серпня (за іншими даними – 9 серпня) 1893 року в Полтаві в родині вчителя словесності Василя Левченка. Батьки Віри, які здобули освіту в Москві, оселилися в Полтаві, де й народилася їхня перша дитина. У родині також виховувалися молодші сестри Надія та Софія.

Хоча родина Левченків не була заможною, їхній матеріальний стан дозволяв забезпечувати всі базові потреби. З ранніх років Віра демонструвала схильність до творчості, зокрема захоплювалася танцями, декламуванням віршів та грою на музичних інструментах. Ці здібності вона із задоволенням демонструвала у домашньому салоні, який організовували її батьки.

У 1895 році, коли Вірі було два роки, сім'я переїхала до Москви. У 1903 році вона вступила до приватної жіночої гімназії Зінаїди Перепьолкіної, де здобувала класичну освіту. Освітня програма гімназії передбачала вивчення акторської майстерності, музики, класичних танців та малювання, що відповідало інтересам Віри. Вона відзначалася особливими успіхами у декламуванні віршів, співі та грі на фортепіано.

Мрія про професійну балетну кар'єру привела Віру до балетного училища Великого театру, до якого вона вступила, попри жорстку конкуренцію. Однак через рік навчання під тиском бабусі, яка вважала балет неприйнятним для жінок із аристократичної родини, Віра змушена була залишити училище. Вона зберігала жаль через цей вимушений крок, особливо через те, що її молодша сестра Софія згодом стала професійною балериною Одеського театру опери та балету не без підтримки Віри.

Повернувшись до гімназії, Віра продовжила всебічний розвиток. Вона поєднувала спортивні заняття, такі як катання на ковзанах

і теніс, із участю в аматорських виставах і «живих картинах», що сприяло формуванню її творчої особистості.

У 1905 році Віра пережила важку втрату – смерть батька, що значно ускладнило матеріальне становище її родини. Внаслідок цього вона змушена була взяти на себе обов'язки з догляду за молодшими сестрами та підтримки матері. У 1910 році, на випускному балу після завершення навчання в жіночій гімназії, сімнадцятирічна Віра познайомилася з Володимиром Холодним, випускником юридичного факультету Санкт-Петербурзького університету. Через кілька місяців після знайомства пара уклала шлюб. У 1912 році в них народилася донька Євгенія. Після ускладнених пологів, що призвели до серйозних проблем зі здоров'ям, Віра більше не могла народжувати, і в 1913 році подружжя взяло на виховання Нонну, племінницю Володимира.

Попри скромне матеріальне становище, сім'я Холодних активно брала участь у культурному житті, регулярно відвідуючи артистичний клуб «Аларт» та підтримуючи зв'язки з Московським художнім театром, де Віра брала участь у діяльності гуртка молодих артистів.

На творчий розвиток Віри Холодної значний вплив мали виступи двох акторок. Перша – Віра Комісаржевська, чиї виступи вражали природністю та відсутністю театрального надриву, що відзначалося Вірою як важливий аспект акторської майстерності. Друга актриса – Аста Нільсен, яку Віра побачила у фільмі «Бездня» (1910), і чия манера гри, що полягала в глибинному переживанні ролі, стала для неї значущим прикладом.

Щодо того, як Віра потрапила до кінематографу, є різні версії. Згідно з однією з них Олександр Вертинський стверджував, що саме він, зустрівши Віру на Кузнецькому мосту, запропонував їй розглянути можливість кар'єри в кіно. Спочатку Віра відмовилася, але згодом погодилася на пропозицію і за допомогою Вертинського потрапила на кінофабрику. Інша версія вказує, що у 1914 році Віра самостійно звернулася до режисера Володимира Гардіна з проханням дати їй

роль. Зацікавлений її зовнішністю, Гардін ризикнув взяти Віру на епізодичну роль у екранізації роману Льва Толстого «Анна Кареніна» (1914), де вона зіграла італійку-годувальницю у сцені на балу. Проте, незважаючи на її зовнішні дані, дебют не призвів до подальшого успіху: режисер не включив її до основного акторського складу, вважаючи її акторську діяльність неперспективною. Після цього Віра на деякий час відмовилася від планів продовжити кар'єру в кінематографі [5].

Набагато важливішим для кар'єри Віри Холодної стало її співробітництво з режисером Євгеном Бауером. Згідно з одними свідченнями, Володимир Гардін, розчарований її грою у своєму фільмі, направив Віру до Бауера, якого вважав своїм конкурентом. Гардін висловив незадоволення її акторськими здібностями, зазначивши, що йому потрібні «актриси, а не просто красуні». За іншою версією, після перегляду «Анни Кареніної» на Віру звернув увагу Пауль Ернст Тіман, співвласник кіноательє, і вручив їй рекомендаційного листа до Євгена Бауера, який працював у конкурентній фірмі – кіноательє «О. Ханжонков і Ко».

Незважаючи на скептичне ставлення першого режисера до її акторських здібностей, Бауер виявив у Вірі прихований талант та неймовірну жіночність. Після зустрічі з нею він сказав: «Я знайшов скарб», і негайно запросив її до головної ролі у своєму новому фільмі. Це була екранізація повісті Івана Тургенєва «Пісня торжествуючого кохання», де вона зіграла Олену. Режисер одразу затвердив Холодну на цю роль завдяки її зовнішності, хоча через її недосвідченість передати складні психологічні нюанси він вирішив розподілити сцени переживань героїні на окремі моменти, що не пов'язувалися між собою. Ці емоційні фрагменти (сміх, спокій, смуток, сльози, ридання) чергувалися із вставками пейзажів та зображень ваз. Таким чином, Бауер створював візуально витончену картину, де акторка була лише доповненням до декорацій.

Попри це, Віра органічно вписалася в концепцію фільму, і всі учасники знімального

процесу погоджувалися, що її манера гри була знайдена безпомилково. Враховуючи потенціал фільму, продюсер і власник кіноательє «О. Ханжонков і Ко», дивлячись на перші чорнові сцени, уклав з акторкою трирічний контракт. Він не помилився у своїх передбаченнях: прем'єра «Пісні торжествуючого кохання», що відбулася у серпні 1915 року, стала справжньою сенсацією. Завдяки цьому фільму Віра Холодна здобула широку популярність і визнання як актриса, що має великий талант. У прокаті картина викликала неабиякий ажіотаж, миттєво перенісши Холодну з категорії «актриса, що подає надії» до статусу «великого таланту» [7].

Сам режисер Бауер був настільки вражений її грою, що навіть не дочекавшись остаточного рішення кінопродюсерів, одразу взявся до роботи над новим проєктом, де Віра знову виконувала головну роль – у фільмі «Полум'яне небо». Після успіху «Пісні торжествуючого кохання» та «Полум'яного неба» публіка остаточно закохалася в акторку, а її ім'я стало синонімом успішного кінопрокату.

У період, коли кіно все більше завойовувало популярність, з'явилася нова зірка – Віра Холодна, яка стала символом «драм жіночої душі». Її ідеально виконувані ролі тендітних, молодих жінок, що переживають сильні почуття, але водночас страждають від нещасливого кохання та життєвих труднощів, відповідали характеру популярного на той час кінематографічного жанру. Віра, що майже не грала, а природно виражала емоції, викликала в глядачів хвилю співчуття та глибокий емоційний відгук. Цей емоційний контакт з аудиторією став одним із чинників її швидкої популяризації в кінематографі, що на той момент швидко витісняв театр, ставши масовим явищем культури ХХ століття.

Впливовий продюсер і власник кіноательє «О. Ханжонков і Ко» Олександр Ханжонков зазначав, що чуття художника Євгена Бауера не підвело його: Віра Холодна з її класичним профілем та виразними сірими очима справила сенсацію і потрапила до кола кінозірок. Її акторська кар'єра швидко розвивалася: протягом короткого часу вона знялася

в 13 фільмах, серед яких – «Полум'я неба» (1915), «Життя за життя» (1916), «Місячна красуня» (1916), «Столична отрута» (1917), «Тортури мовчання» (1917), «Кіра Зубова» (1917). Фільми з її участю виходили майже щомісяця, що сприяло її зростаючій популярності. Публіка почала спеціально йти в кіно-театри «на Холодну», а сеанси з її участю супроводжувалися справжнім ажіотажем.

Гонорар Віри Холодної за один фільм становив 25 тисяч рублів – суму, рівну річній зарплатні середнього театрального актора. Її популярність і особиста харизма викликали величезний інтерес серед глядачів, і зірка отримувала численні любовні листи. Однак це не стало єдиним свідченням її впливу: у Харкові глядачі навіть виламували двері і вибивали вікна кінотеатру, щоб побачити її на екрані, і лише за допомогою загону кінних драгунів вдалося вгамувати натовп.

Кінокомпанії, як вітчизняні, так і закордонні, пропонували їй великі гонорари для участі у своїх проєктах. Її акторська майстерність отримала високу оцінку навіть від критиків, а профільні журнали відзначали тонке розуміння специфіки екранного мистецтва, що викликало схвальні відгуки з боку професіоналів. Віра Холодна стала справжньою кінозіркою, що здійснювала значний вплив на розвиток кінематографу того часу.

Водночас, попри успіх, Віра не вагалася покинути все заради чоловіка. У 1915 році, отримавши повідомлення про важке поранення чоловіка, Володимира Холодного, на фронті, вона залишила зйомки і поїхала до шпиталю під Варшавою, де не покидала його ліжку, поки він не одужав. Після повернення додому Володимира було нагороджено Золотою зброєю за хоробрість, а Віра виїхала на нові зйомки.

До 1916 року Віра Холодна закріпила за собою статус однієї з найвизначніших зірок німого кіно, досягнувши піку популярності та утвердивши за собою титул «королеви екрана». Цей статус був остаточно закріплений після виходу фільму «Життя за життя», який став однією з найкращих кіноробіт того часу. Однією з головних сюжетних ліній фільму

було акторське суперництво між Вірою Холодною та актрисою МХТ Лідією Коренєвою, які виконували ролі сестер-суперниць, чия драма розгорталася на фоні шлюбу без кохання.

Вибуховий успіх стрічки «Життя за життя» сприяв тому, що фільм демонструвався по два місяці поспіль у кінотеатрах, що своєю чергою вимагало впровадження нововведення – попереднього запису на квитки (броні), оскільки попит на сеанси був настільки великим, що місця в кінотеатрах закінчувалися ще до початку показу. Подальші фільми з участю Холодної лише підтверджували її зростаючу популярність, кожен новий фільм перевершував попередній за успіхом.

Фільми з її участю здобули популярність не лише в Російській імперії, але й за її межами, зокрема в Європі, Америці, Туреччині та Японії. Віра Холодна отримала численні пропозиції від голлівудських та берлінських кінокомпаній, а також від французьких продюсерів, однак з невідомих причин постійно відмовлялася від цих пропозицій.

Завдяки своїй популярності Холодна стала не лише кінозіркою, а й іконою стилю та законодавицею мод. Її зображення з'являлися не лише на сторінках престижних журналів, але й на демократичних листівках, що випускалися великими накладками і здобули популярність серед широкої аудиторії. Ці листівки, на яких Віра позувала в розкішних вбраннях, капелюшках, вечірніх сукнях і навіть чоловічих костюмах, поєднували два стилі – *luxury* та *casual*, що сприяло її популярності серед різних соціальних груп.

Холодна також вирізнялася своєю індивідуальністю та витонченим смаком, що було нехарактерно для багатьох її сучасниць. Вона не лише вигадувала фасони для своїх вбрань, а і самостійно шила їх, включаючи капелюшки. Її винахідливість проявлялася також у сфері парфумерії, оскільки вона запровадила моду на змішування ароматів. Актриса була ерудованою і багато читала, що відображалось в її глибокому підході до ролей та сценічної майстерності.

Євген Бауер, який працював з Холодною, приділяв особливу увагу її таланту і відводив

їй особливе місце у своїй творчості. Віра Холодна стала не лише важливою фігурою в кінематографії свого часу, але й однією з перших акторок, що посіли статус кінозірки в Російській імперії та за її межами. Її участь у фільмах стала головною привабливістю для публіки, і навіть до початку зйомок картини вже розпочиналася активна реклама, оскільки основна цінність продукту полягала в її участі, що забезпечувало значну популярність проєкту, незалежно від сюжету.

У 1917 році вона змінила студію, перейшовши до нещодавно створеного «Торгового дому Харитонова», заснованого харківським кінопромисловцем Дмитром Харитоновим. Тут Віра почала співпрацювати з відомим режисером Петром Чардиніним, а також з іншими провідними діячами кіно, зокрема В'ячеславом Вісковським і Чеславом Сабінським. Харитонов запропонував акторці вищі гонорари та більше творчої свободи, що стало важливим фактором її переходу на нову студію.

Згодом Холодна стала працювати лише з Петром Чардиніним, і його студія «Торговий дім Харитонова» стала основним майданчиком для її творчої діяльності. Разом з ними було введено нову концепцію кінематографу – «систему зірок», що передбачала постійну прив'язку акторів до певних екранних образів. Віра Холодна стала центральною фігурою цієї системи, зображаючи на екрані безвольних та скорботних жертв пристрастей, тоді як її колеги, зокрема Вітольд Полонський та Володимир Максимов, виконували ролі елегантних героїв або розбещених фатів. Ці стереотипи закріпилися у свідомості глядачів, що стало важливим елементом масової культури того часу.

Першою значущою роботою за участю Віри Холодної на студії Харитонова став фільм «Біля каміна» (1917 рік), який мав величезний успіх і став важливим етапом у її кар'єрі актриси. Фільм демонструвався безперервно у багатьох містах, включаючи Одесу, Харків та інші, і став символом кіноепохи. Його популярність сприяла випуску продовження «Забудь про камін, в ньому згасли вогні...»,

яке також здобуло величезний успіх, попри складну політичну ситуацію в країні.

Протягом 1916–1919 років Віра Холодна знялася в більш ніж 30 фільмах, серед яких особливо виділяються «Закатовані душі», «Останнє танго», «Суперниця сестри», «Живий труп», «Біля каміна» та інші. Її фільмографія вражала кількістю одночасно випущених картин, що свідчило про її популярність і безперервний попит на її участь у нових кінопроєктах.

Жовтневий переворот 1917 року і події, що за ним відбулися, зокрема терор і репресії, змусили багатьох кінематографістів шукати притулок у більш спокійних регіонах. Багато з них, у тому числі Харитонов і його труп, вирушили до України, зокрема в Одесу та Ялту. У 1918 році Віра Холодна активно поєднувала зйомки в кіно з концертною діяльністю, зокрема у фільмах «Княжна Тараканова» та «Циганка Аза».

Протягом зйомок в Одесі Холодна також залишила значний слід у місцевому кінематографі, знявшись у кількох відомих фільмах, серед яких «Останнє танго», «Жінка, яка винайшла кохання», «Азра» та «Княжна Тараканова». Вона стала символом кінематографічного життя міста, а черги до кінотеатрів на сеанси з її участю свідчили про її популярність.

Однак здоров'я Віри Холодної почало погіршуватися через хворобу. Після участі в благодійному вечорі 8 лютого 1919 року, коли вона захворіла на іспанку, що ускладнилася запаленням легенів, актриса померла 16 лютого 1919 року в 25-річному віці. Її смерть спричинила хвилю шоку серед шанувальників і стала причиною численних спекуляцій щодо причин її ранньої загибелі. Втрата такої яскравої актриси залишила значний вакуум у кінематографі, а її коротка, але надзвичайно продуктивна кар'єра залишається важливим етапом розвитку німого кіно.

Віра Холодна залишила по собі не лише значну фільмографію, але й важливий внесок у становлення кінозірок як соціального феномена. Попри свою ранню смерть, вона увійшла в історію як одна з найбільш популярних і впливових актрис свого часу.

Висновок. Віра Холодна відіграє виняткову роль в історії раннього німого кіно, здобувши значний вплив на етап формування кінематографічної індустрії початку XX століття. Її швидкий кар'єрний злет до статусу «королеви екрана» не лише відзначався неперевершеними акторськими досягненнями, але й значною мірою визначав тенденції розвитку кінематографічного бізнесу того часу. Її співпраця з видатними режисерами, зокрема Євгеном Бауером та Петром Чардиніним, стала основою для формування концепції «системи зірок», що згодом була запозичена та активно використовувалася в Голлівуді. У рамках цієї системи акторський імідж, популярність і впізнаваність стали основними факторами кінематографічного успіху.

Не менш важливим є її роль у трансформації кінозірки в культурний феномен. Образи, створені Холодною на екрані, мали глибокий емоційний відгук у глядачів і стали своєрідним символом жіночих драм та трагедій того часу. Завдяки виразній емоційній глибині Холодна втілювала героїнь, що вирізнялися сильними почуттями та трагізмом у коханні й житті, що сприяло її популярності в масовій аудиторії. Вона стала не лише актрисою, а й іконою стилю, задаючи нові тенденції у моді та культурі, що знайшло своє відображення в численних портретах, листівках та фотожурналах.

Відзначаючи значення Віри Холодної в кінематографі, варто також звернути увагу на її вплив на соціокультурні процеси епохи. Кіно на той час вже набуло статусу основного засобу масової культури, а акторки, як Холодна, стали символами не лише екрана, а й широкої культурної революції, що відбувалася у суспільстві. Акторська популярність та ідентифікація публіки з екранними персонажами стали важливими складниками масової культури і соціального життя.

Трагічна смерть Віри Холодної в молодому віці на піку її популярності залишила відчутний слід в історії кінематографу, адже вона була сповнена творчого потенціалу, що так і не встиг розкритися повною мірою. Однак її вплив на розвиток кіноіндустрії та культурної спадщини XX століття залишився незаперечним. Холодна стала не лише яскравою зіркою раннього кінематографу, а й рушійною силою, яка сприяла формуванню нових кінообразів і соціальних норм у світі кіномистецтва.

Таким чином, Віра Холодна є важливою фігурою, яка залишила глибокий слід у розвитку кінематографу, культурі і моді. Її внесок у становлення кінозірок, а також у популяризацію нових форм культурного виразу підтверджує її значення не лише в історії кіно, але й у ширшому контексті еволюції популярної культури XX століття.

Література

1. Шапаренко В. Зірка з Полтави Віра Холодна. URL: <https://ukrainky.com.ua/vira-holodna/> (дата звернення: 21.04.2025).
2. Віра Холодна – Королева екрана. *Одеська національна наукова бібліотека*. 2018. URL: <http://surl.li/ikzwjh> (дата звернення: 11.04.2025).
3. Джей Джи. Віра Холодна: цікаві факти. URL: <https://dovidka.biz.ua/vira-kholodna-tsikavi-fakty/> (дата звернення: 05.04.2025).
4. Багрий О. Зірка не нашого часу: що треба знати про Віру Холодну. 2023. URL: <http://surl.li/btglpn> (дата звернення: 21.04.2025).
5. Український інститут національної пам'яті. 1893 – у Полтаві народилася зірка німого кіно Віра Холодна. URL: <http://surl.li/jbizri> (дата звернення: 21.04.2025).
6. Холодна Віра Василівна. URL: <http://surl.li/gtxjze> (дата звернення: 21.03.2025).
7. Холодна Віра Василівна. *Вікіпедія*. URL: <http://surl.li/ypolqw> (дата звернення: 21.03.2025).
8. Шилова А. Українська зірка світового німого кіно: хто така акторка Віра Холодна. 2024. URL: <http://surl.li/qecmzr> (дата звернення: 21.04.2025).

References

1. Shaparenko, V. (n.d.). Zirka z Poltavy Vira Kholodna [Star from Poltava Vira Kholodna]. Retrieved from: <https://ukrainky.com.ua/vira-holodna/> [in Ukrainian].
2. Odeska natsionalna naukova biblioteka (2018). Vira Kholodna – Koroleva ekrana [Vira Kholodna – Queen of the Screen]. Retrieved from: <http://surl.li/ikzwjh> [in Ukrainian].
3. Dzhei, Dzhy (n.d.). Vira Kholodna: tsikavi fakty [Vira Kholodna: interesting facts]. Retrieved from: <https://dovidka.biz.ua/vira-kholodna-tsikavi-fakty/> [in Ukrainian].
4. Bahrii, O. (2023). Zirka ne nashoho chasu: shcho treba znaty pro Viru Kholodnu [A star not of our time: what you need to know about Vira Kholodna]. Retrieved from: <http://surl.li/btglpn> [in Ukrainian].
5. Ukrainskyi instytut natsionalnoi pamiaty (n.d.). 1893 – u Poltavi narodylasia zirka nimoho kino Vira Kholodna [1893 – silent film star Vira Kholodna was born in Poltava]. Retrieved from: <http://surl.li/jbizri> [in Ukrainian].
6. Kholodna Vira Vasylivna. Retrieved from: <http://surl.li/gtxjze> [in Ukrainian].
7. Kholodna Vira Vasylivna. *Wikipedia*. Retrieved from: <http://surl.li/ypolqw> [in Ukrainian].
8. Shylova A. (2024). Ukrainska zirka svitovoho nimoho kino: khto taka aktorka Vira Kholodna [Ukrainian star of world silent cinema: who is actress Vira Kholodna]. Retrieved from: <http://surl.li/qecmzr> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 22.10.2025

Дата прийняття статті: 19.11.2025

Опубліковано: 29.12.2025